

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 12/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 september 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (RP 111/2010 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att lagutskottet ska lämna utlåtande till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Liisa Vanhala, justitieministeriet

- konsultativ tjänsteman Seppo Kurkinen, finansministeriet
- chef för stämmingsmännen Martti Kola, Helsingfors tingsrätt
- förvaltningsrättsdomare Liisa Heikkilä, Helsingfors förvaltningsdomstol
- ledande förvaltningsfogde Petteri Katajisto, Riksfogdeämbetet
- advokat Klaus Nyblin, Finlands Advokatförbund.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Helsingfors hovrätt
- marknadsdomstolen
- försäkringsdomstolen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att de bestämmelser i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet som gäller delgivning och maskinell underskrift ska ändras.

Det ska bli möjligt att med samtycke av den som saken gäller delge handlingar som elektroniska meddelanden, om det är fråga om situationer där vanlig delgivning också annars är möjlig. Användningen av bevislig elektronisk delgivning ska begränsas till att gälla enbart beslut

som enligt någon annan lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt.

Bestämmelserna om maskinell underskrift föreslås bli ändrade så att också sådana domstolsexpeditioner som sänds som elektroniska meddelanden ska kunna undertecknas maskinellt.

Lagen avses träda i kraft den 1 december 2010.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Syftet med de föreslagna ändringarna i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003, nedan kommunikationslagen) är att bredda möjligheterna till vanlig elektronisk delgivning och maskinell underskrift i domstolsexpeditioner som sänds som elektroniska meddelanden.

Förslagen är i utskottets tycke bra. Propositionen skapar en legislativ ram för en bredare och effektivare elektronisk kommunikation. Lagändringarna har samband med planerna på att införa ett medborgarkonto för centraliserad elektronisk kommunikation och ett riksomfattande datasystem för justitieförvaltningen. Förslaget om maskinell underskrift utgör ett viktigt element i arbetet på att förbättra behandlingen av ostridiga fordringar.

Medborgarnas rättssäkerhet måste sättas i fokus när den elektroniska kommunikationen och elektroniska tjänster utvecklas. Nivån på datasäkerheten och datatekniken måste garanteras innan de nya metoderna tas i bruk. Det gäller också att beakta att alla inte har lika tillgång till eller färdigheter att använda e-post eller webbtjänster. Därför är det nödvändigt att mottagaren av en delgivning fortfarande får välja till exempel delgivning med post.

Lagutskottet anlägger i sitt utlåtande främst ett domstols- och utskökningsperspektiv. Delgivning i rättegång regleras i rättegångsbalken. Den ändring av rättegångsbalken som trädde i kraft den 1 juni 2010 (362/2010) ger större möjligheter att använda elektroniska medier vid delgivning. I vissa fall kan kommunikationslagen i egenskap av allmän lag bli tillämplig som komplement vid de allmänna domstolarna. I förvaltningsdomstolarna tillämpas kommunikationslagen med stöd av 55 § i förvaltningsprocesslagen för elektronisk delgivning av beslut och andra handlingar. Enligt 1 kap. 5 § i utskökningsbalken (705/2007) gäller i fråga om elektroniska meddelanden det som föreskrivs i kommunikations-

lagen, förutsatt att inte något annat bestäms i utskökningsbalken. Utskökningsbalken tillåter redan nu att utskökningshandlingar delges elektroniskt.

Elektronisk delgivning

Regeringen föreslår att vanlig elektronisk delgivning ska utvidgas till alla de situationer där vanlig delgivning också annars är möjlig. Bevislig elektronisk delgivning ska begränsas till de situationer där delgivningen enligt lagen ska ske bevisligen, till exempel med post mot mottagningsbevis. Utskottet anser att de föreslagna ändringarna är motiverade och gagnar den elektroniska kommunikationen.

Regeringen framhåller att både bevislig och vanlig elektronisk delgivning precis som nu ska vara möjlig bara med mottagarens samtycke. I 19 § om vanlig elektronisk delgivning byts uttrycket "på det sätt som personen i fråga uppgett" mot "med samtycke av den som saken gäller". Detta motiveras med att uttrycket i den gällande lagen innebär att partens samtycke krävs för delgivnings sättet. Avsikten är inte att ändra bestämmelsens innebörd. Den föreslagna ändringen kan ses som ett förtydligande av bestämmelsen.

Det framgår av motiven att mottagarens samtycke kan växla med typen av ärende och gälla ett enskilt ärende eller mer allmänt. Det kan betraktas som samtycke när ett ärende väcks att mottagaren till exempel meddelar på vilket sätt han eller hon önskar bli delgiven eller inte har lämnat någon annan adress. Utskottet vill inskräpa betydelsen av att den som ger sitt samtycke förstår vad det innebär. Det är också viktigt att få den som ger sitt samtycke att förstå att den elektroniska adressen är sådan som han eller hon aktivt bevakar. Dessutom kan det hända att personens omständigheter förändrats så pass mycket efter att han eller hon har gett sitt samtycke att det inverkar på om elektronisk delgivning kan användas eller inte. Om adressen inte används på långa tider bör myndigheten överväga om delgivningen kan ske utan risk för mottagarens

rättssäkerhet. Utskottet menar att det i andra meningen i 19 § 1 mom. fortfarande bör föreskrivas om delgivning också på annat sätt.

I en del specialbestämmelser om vanlig elektronisk delgivning anses mottagaren ha tagit del av handlingen när ett elektroniskt meddelande har avsänts (t.ex. 3 kap. 39 § 2 mom. i utsökningensbalken). Den föreslagna tidsfristen i 19 § 2 mom. — tre dagar efter att meddelandet sändes — är i detta sammanhang befogad med hänsyn till mottagarens rättssäkerhet. Tidsfristen kan också anses adekvat med tanke på att delgivning på elektronisk väg är snabbare än delgivning per post ur mottagarsynpunkt. Dessutom hänvisar utskottet till sina synpunkter på samtycke.

Utskottet konstaterar att den föreslagna 19 § kan bli tillämplig som komplement till 11 kap. 3 a § 1 mom. i rättegångsbalken. I det fallet bestäms tidpunkten för delfåendet enligt 19 § 2 mom.

I 18 § om bevislig elektronisk delgivning talas det om delgivning av "beslut". Enligt vad utskottet har erfarit är det meningen att bestämmelsen ska gälla till exempel allmänna domstolars alla avgöranden, oberoende av om de kallas beslut eller dom. För att klargöra frågan och undvika svårigheter med att tolka om paragrafen är tillämplig också på andra handlingar som kräver bevislig delgivning än delgivning av beslut, föreslår lagutskottet följande lydelse i 18 §:

"18 §

Bevislig elektronisk delgivning

*En handling som enligt lag ska sändas med post mot mottagningsbevis eller delges bevisligen på annat sätt får med partens samtycke delges också som ett elektroniskt meddelande, dock inte per telefax eller på därmed jämförbart sätt. Myndigheten ska då meddela att parten eller dennes företrädare kan hämta **handlingen** från en av myndigheten anvisad server, databas eller någon annan fil.*

*Parten eller dennes företrädare ska identifiera sig när **handlingen** hämtas. Vid*

identifieringen används ett identifieringsverktyg eller ett kvalificerat certifikat som avses i lagen om stark autentisering och elektroniska signaturer eller någon annan motsvarande identifieringsteknik som är datatekniskt tillförlitlig och bevislig.

*En handling anses ha delgivits när den har hämtats från den länk som myndigheten anvisat enligt 1 mom. Om **handlingen** inte har hämtats inom sju dagar från myndighetens meddelande, iakttas vid delgivningen vad som annanstans i lag föreskrivs om delgivning."*

I detta fall bör också en språklig precisering göras i den första meningen i 19 § 1 mom.:

*"Andra handlingar än **de** som avses i 18 § får med samtycke av den som saken gäller delges som ett elektroniskt meddelande."*

Maskinell underskrift

Den föreslagna 20 § tillåter att domstolsexpeditioner som sänds som elektroniska meddelanden undertecknas maskinellt. Bestämmelsen är viktig när man vill utöka den elektroniska hanteringen av ostridiga utsökningensärenden. Bestämmelsen har också samband med regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer (RP 143/2010 rd).

Utsökning kan i alla delar begäras elektroniskt från och med den 1 december i år, då lagstiftningen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem träder i kraft (lag 372—410/2010). Justitieförvaltningen har en egen plattform för e-kommunikation genom vilken informationssystemssökande får ge in uppgifterna om utsökningensgrunden, t.ex. domstolens dom eller tredsdom, som elektroniskt meddelande. Till planerna hör att i en nära framtid öppna en portal, WebUIjas, via vilken även andra än informationssystemssökande kan begära utsökning på elektronisk väg. Om dom-

LaUU 12/2010 rd — RP 111/2010 rd

stolsexpeditionen undertecknas maskinellt behöver den som ansöker om utsökning inte separat lämna in domen i original eller som officiell kopia till utsökningen.

Lagutskottet anser att en utskrift av en maskinellt undertecknad dom kan betraktas som en myndighetsexpedition enligt första meningen i 3 kap. 5 § 1 mom. i utsökningsbalken. Det betyder att de som ansöker om utsökning på annan väg än via WebUljas får till sin ansökan foga en utskrift av en maskinellt undertecknad expedition. Om utmätningssmannen misstänker missbruk kan han eller hon kontrollera i domsregistret om handlingen är densamma. Enligt uppgift kodar man inom utsökningen numera alla utsökningsgrunder, och eftersom man i informations-

systemet Uljas kan se i vilken fas den domsrelaterade utmätningen befinner sig finns det ingen risk för upprepad indrivning.

I detaljmotiven (s. 7) talas det om delgivning av expeditioner och undertecknande av tingsrätternas liggarexemplar av domarna. För att undvika oklarhet konstaterar utskottet att 20 § gäller alla domstolar, inte bara allmänna domstolar. Utskottet har ingenting att anmärka mot själva paragrafformuleringen.

Utlåtande

Lagutskottet föreslår

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 7 oktober 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Janina Andersson /gröna
medl. Esko Ahonen /cent
Oiva Kaltiokumpu /cent
Ilkka Kantola /sd
Sampsa Kataja /saml
Jari Larikka /saml
Sanna Lauslahti /saml

Outi Mäkelä /saml
Raimo Piirainen /sd
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Kari Uotila /vänst
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.